

Spring 2023, 4 (1), 1-10
DOR:

Received: 19 Feb 2023
Accepted: 16 Apr 2023

مقاله پژوهشی

Using the Modified Colonial Competition Algorithm to Increase the Speed and Accuracy of the Intelligent Intrusion Detection System

Mohammad Nazarpour¹, Navid Nezafati^{*2}, Sajjad Shokouhyar³

1. Ph.D. Student, Department of Information Technology Management, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
2. Assistant Professor, Department of Management, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran. (*Corresponding Author*), n_nezafati@sbu.ac.ir
3. Associate professor, Department of Management, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.

Abstract

Introduction: In recent decades, rapid development in the world of technology and networks has achieved, also there is a spread of Internet of thing services in all fields over the world. Piracy numbers have increased, also a lot of modern systems were penetrated. Thus the developing information security technologies to detect the new attack become an important requirement.

Method: One of the most important information security technologies is an Intrusion Detection System (IDS) that uses machine learning and deep learning techniques to detect anomalies in the network. In all of the information processing systems, detecting cyber-attacks is one of the main challenges and its effects can be blocked or limited by timely detection of attacks. The IoT system is no exception to this phenomenon, and with the high development of this technology and the expansion of its infrastructure, the need for an intelligent intrusion detection system with high accuracy and speed is essential. Neural networks are modern systems and computational methods for machine learning, knowledge representation, and the application of acquired knowledge to maximize the output accuracy of complex systems. Neural networks have already been used to solve many problems related to pattern recognition, data mining, data compression and research is still underway with regards to intrusion detection systems. One of the disadvantages of using training with classical methods in neural networks is getting stuck in local optimal points. In this paper, we use the meta-heuristic algorithm of Imperial competition algorithm (ICA) to train neural networks and show that in the field of intrusion detection in the IoT system, it can show much better accuracy and speed to classical training methods.

Results: Results show that our proposed method has 90% accuracy. This method has a better performance in comparison to classical neural network that has 75% accuracy.

Discussion: In this article, we will show that the use of imperial competition evolutionary optimization algorithms instead of traditional methods can increase the accuracy of the IDS system. In addition, evolutionary optimization algorithms are zero order and less complicated than gradient methods. Therefore, using this method, in addition to reducing the cost of system implementation, can increase the speed and accuracy of intrusion detection. In addition, from reliability point of view, we will show that the ICA-based systems are more stable in different implementations.

Keywords: Attack detection, neural network, fuzzy rule, adaptive formulation, ICA algorithm.

استفاده از الگوریتم رقابت استعماری اصلاح شده برای افزایش سرعت و دقت سیستم تشخیص نفوذ هوشمند

دوره چهارم، بهار ۱۴۰۲
شماره اول، صص: ۱-۱۰

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۳۰
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۱/۲۷

محمد نظرپور^۱، نوید نضافتی^{۲*}، سجاد شکوهیار^۳

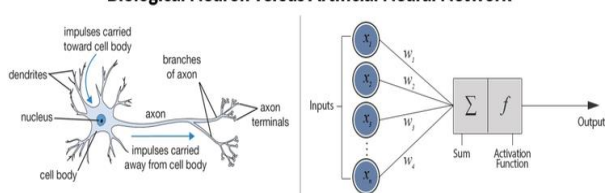
۱. دانشجوی دکتری، مدیریت فناوری اطلاعات، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
۲. استادیار، گروه مدیریت، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) n.nezafati@sbu.ac.ir
۳. دانشیار، گروه، مدیریت، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

چکیده: در تمام سیستم‌های پردازش اطلاعات، شناسایی حملات سایبری یک چالش اصلی محسوب می‌شود و با شناسایی به موقع حملات می‌توان اثرات آن را مسدود یا کم کرد. سیستم اینترنت اشیا نیز از این پدیده مستثنی نبوده و با پیشرفت رو به رشد این فناوری و گسترش زیرساخت‌های آن، نیاز به سیستم تشخیص نفوذ هوشمند با دقت و سرعت بالا یک امر ضروری است. شبکه‌های عصبی سیستم‌های مدرنی هستند که از روش‌های محاسباتی نوین برای یادگیری ماشین، نمایش دانش و در نهایت استفاده از دانش کسب شده برای به حداکثر رساندن پاسخ‌های خروجی سیستم‌های پیچیده استفاده می‌کنند. یکی از معایب استفاده از آموزش با روش‌های کلاسیک در شبکه‌های عصبی، گیرافتادن در نقاط بهینه محلی است. در این مقاله از الگوریتم فراابتکاری رقابت امپریال (ICA) برای آموزش شبکه‌های عصبی استفاده کرده، نشان دادیم که این الگوریتم در زمینه تشخیص نفوذ در سیستم اینترنت اشیا، می‌تواند عملکرد بسیار بهتری از منظر سرعت و دقت نسبت به روش‌های آموزشی کلاسیک داشته باشد. نتایج نشان می‌دهد روش پیشنهادی دارای دقت ۹۰٪ می‌باشد که در مقایسه با روش شبکه عصبی کلاسیک که دارای دقت ۷۵ درصد بوده عملکرد بهتری دارد.

واژه‌های کلیدی: تشخیص حمله، شبکه عصبی، قانون فازی، فرمولاسیون انطباقی، الگوریتم ICA.

و قوی‌ترین الگوریتم‌ها و مدل‌ها برای ماشین‌های یادگیری، شبکه عصبی مصنوعی است [۱۴-۱۰]. هدف این مقاله شناسایی تهدیدات و حملات یک سیستم اینترنت اشیا از طریق شبکه عصبی مصنوعی اصلاح‌شده است. هدف این مقاله شناسایی تهدیدها و حملات سیستم اینترنت اشیا توسط یک شبکه عصبی مصنوعی اصلاح‌شده است. شبکه‌های عصبی ساختارهای شبکه‌ای بسیار سازمان‌یافته اند که بر اساس مدل عملکرد سیستم عصبی انسان طراحی شده‌اند. شبکه‌های عصبی سه لایه ورودی، میانی و خروجی توسط نورون‌ها تشکیل شده و به هم متصل می‌شوند. در شبکه‌های عصبی، اطلاعات از طریق نورون‌های ورودی دریافت می‌شود. لایه‌های میانی و نورون‌ها که ممکن است به صورت چندلایه باشند، این اطلاعات را دریافت، سپس آن را پردازش و تجزیه و تحلیل می‌کنند. انتقال اطلاعات تا رسیدن به لایه خروجی ادامه می‌یابد. شبکه عصبی همچنین از یک مدل ریاضی یا محاسباتی برای پردازش اطلاعات استفاده می‌کند که بر اساس رویکرد اتصالی- محاسباتی عمل می‌کند. یکی از انواع کلاسیک شبکه‌های عصبی مصنوعی، شبکه پرسپترون است. شکل ۱ شماتیک یک شبکه عصبی مصنوعی و یک شبکه عصبی بیولوژیکی را نشان می‌دهد.

Biological Neuron versus Artificial Neural Network

شکل ۱: شماتیک نورون بیولوژیکی (سمت چپ) در مقابل شبکه عصبی مصنوعی (سمت راست)

در شبکه عصبی مصنوعی، داده‌های X_1 تا X_n وارد نورون‌های ورودی می‌شوند. سپس هریک از این داده‌ها در ضرایب w ضرب می‌شوند. باید توجه داشت که فرآیند آموزش بر اساس داده‌های ورودی است و ضرایب w در پایان فرآیند تشخیص داده می‌شوند. حاصل ضرب داده‌های ثابت (w) در داده‌های X به مقادیر ثابتی به نام بایاس (b) اضافه می‌شود که باید در فرآیند آموزش نیز تشخیص داده شود. در نهایت، تمام این مقادیر در لایه خروجی وارد می‌شوند. آخرین لایه شامل یک تابع فعال است که یک تابع غیرخطی محسوب می‌شود. تاکنون روش‌های مختلفی برای آموزش شبکه‌های عصبی یا به عبارتی تعیین ضرایب w برای مجموعه داده‌های یک سیستم ارائه شده است. متداول‌ترین روش آموزش روش بازگشت BP است زیرا این سیستم سرعت عملکرد مطلوبی در یافتن پاسخ بهینه ضرایب w دارد [۱۶-۱۵]. در این روش در هر تکرار دو مرحله وجود دارد. در مرحله اول ضرایب w اولیه در داده ضرب می‌شود و عملیات تا رسیدن به خروجی ادامه می‌یابد و این خروجی احتمالاً با خروجی واقعی بسیار فاصله دارد. سپس خطای بین خروجی واقعی و خروجی محاسبه شده توسط شبکه عصبی محاسبه می‌شود. اکنون که

امروزه فناوری جدیدی به نام اینترنت اشیا در حال گسترش روزافزون است. تحلیل‌ها نشان می‌دهند که این فناوری جدید که گامی بزرگ در تحول فضای مجازی محسوب می‌شود، علاوه بر تأثیرگذاری بر تمامی عرصه‌های زندگی بشر در آینده، در بسیاری از حوزه‌ها کاربردهای فراوان خواهد داشت. اینترنت اشیا شامل شبکه‌ای از اشیا است که می‌توانند از طریق کامپیوتر و اینترنت با اشیاء دیگر ارتباط برقرار کنند. هر یک از این اشیاء هوشمند دارای آدرس پروتکل اینترنتی مخصوص به خود هستند تا از این طریق دستگاه ارسال‌کننده یا دریافت‌کننده اطلاعات قابل شناسایی باشد. این اشیاء هوشمند قادر به تشکیل سیستم‌هایی هستند که توانایی برقراری ارتباط با یکدیگر را دارند. چنین سیستم‌هایی پتانسیل زیادی برای تغییرات اساسی در خانه‌ها، مکان‌های اجتماعی، شرکت‌ها و حتی شهرها و بخش‌های مختلف اقتصادی در سطوح داخلی و بین‌المللی کشورها دارند. تحلیلگران اقتصادی پیش‌بینی می‌کنند که این فناوری در دهه آینده سهم چشمگیری در رشد اقتصادی خواهد داشت. حوزه‌هایی که در آینده به‌طور اجتناب‌ناپذیری تحت تأثیر این فناوری قرار خواهند گرفت عبارتند از: کشاورزی، انرژی، مدیریت دولتی، مراقبت‌های بهداشتی، تولید، صنعت و حمل و نقل. در عین حال، بزرگترین چالشی که در این زمینه وجود دارد تأمین امنیت این دستگاه‌هاست. این موضوع باعث شده است که شرکت‌های اینترنتی برنامه‌ریزی- کنند تا روزه‌به‌روز خدمات جدید خود را در این زمینه افزایش دهند.

چالش‌هایی در تجاری‌سازی فناوری اینترنت اشیا وجود دارد که باید مورد توجه قرار گیرد. یکی از مهم‌ترین چالش‌ها حفظ حریم خصوصی و امنیت اطلاعات است [۳-۱]. باید اذعان داشت که رضایت مصرف‌کنندگان از این فناوری به این چالش‌ها بستگی دارد. امروزه فناوری اینترنت اشیا از فناوری‌های پیشرفته‌ای مانند انتقال داده از طریق مسیره‌های فیبر نوری، استفاده از رایانش ابری و سایر فناوری‌های به‌روز برای ارسال و دریافت سیگنال، پردازش و ذخیره‌سازی استفاده می‌کند که تهدید حملات به زیرساخت‌های این حوزه را افزایش می‌دهد. تهدیدها و حملاتی که در حوزه اینترنت اشیا رخ می‌دهد را می‌توان به چهار دسته کلی طبقه‌بندی کرد: ۱- حملات سرویس انکار (DOS) ۲- حملات خطرات شناسایی رمز عبور از راه دور (R2L) ۳- حملات خطرات کشف رمز عبور کاربر از اساس (U2R) ۴- جستجو و تحقیق در مورد حملات (PROBING). یکی از راه‌های مقابله با حملات و تهدیدها در اینترنت اشیا، استفاده از مدل‌ها و مکانیسم‌های یادگیری ماشینی است [۹-۴]. یادگیری ماشینی زیرمجموعه‌ای از فناوری هوش مصنوعی است که عمده‌تاً مبتنی بر یادگیری ماشینی مبتنی بر تجربیات خود ماشین و پیش‌بینی‌های ناشی از آن تجربیات است. الگوریتم‌های یادگیری ماشین، از مجموعه‌ای از داده‌ها به نام مجموعه داده‌های آموزشی استفاده می‌کنند و مدل‌های مورد نیاز را به‌وجود می‌آورند. هنگامی که داده‌های جدید به الگوریتم یادگیری ماشین وارد می‌شود، سیستم می‌تواند فرآیند پیش‌بینی را بر اساس مدل ایجاد شده اجرا کند. یکی از معروف‌ترین، پرکاربردترین

متوجه شدیم الگوریتم از نظر وزن و انحراف چه مقدار خطا دارد، در یک الگوی تکرار به مرحله دوم می‌رویم. در این مرحله، می‌توانیم به عقب برگردیم و وزن‌ها و انحراف‌ها را همگام کنیم. یعنی وزن‌ها و انحراف‌ها را طوری تغییر دهیم که در تکرار بعدی نتیجه‌ای نزدیکتر به خروجی واقعی با خطای کمتر تولید کنند. متأسفانه، همه این الگوریتم‌ها که بر روی یک شیب خطا عمل می‌کنند، در گیرافتادن در نقطه بهینه محلی دچار مشکل می‌شوند و قادر به دریافت پاسخ سراسری نیستند [۱۷-۱۸]. این گیرافتادن در نقطه پاسخ محلی منجر به توقف جریان آموزش شبکه عصبی قبل از رسیدن به پاسخ بهینه اولیه می‌شود.

با این فرآیند آموزشی، شبکه عصبی قادر به ارائه مدل دقیقی از سیستم نیست و باید به روش‌های آموزشی دقیق‌تری نگاه کنیم. یکی از راه‌های احتمالی به دست آوردن یک مدل دقیق از سیستم مبتنی بر شبکه عصبی، استفاده از الگوریتم‌های بهینه‌سازی تکاملی است. الگوریتم‌های بهینه‌سازی تکاملی قادر به بهینه‌سازی و حل مسائل بسیار پیچیده و همچنین مسائل چندمنظوره هستند. یکی از الگوریتم‌های بهینه‌سازی تکاملی که سرعت عملکرد خوبی دارد، الگوریتم PSO است. علاوه بر این، این الگوریتم مانند سایر الگوریتم‌های تکاملی (ژنتیک و رقابت استعماری و غیره) محاسبات ساده‌تری دارد. در این مقاله، ما از الگوریتم PSO برای آموزش شبکه عصبی استفاده کردیم. در ادامه نشان خواهیم داد که اگرچه آموزش با الگوریتم PSO پاسخ بسیار دقیق‌تری نسبت به روش آموزش BP می‌دهد، اما باز هم می‌توان با تغییر الگوریتم PSO به پاسخ‌های بسیار دقیق‌تری رسید. برای این منظور از ترکیب سیستم فازی با PSO و الگوریتم ICA استفاده کردیم و نشان دادیم که با آموزش شبکه عصبی توسط الگوریتم تغییر یافته ICA می‌توان به نتایج بسیار قابل قبولی دست یافت.

بیان مسئله

امروزه استفاده از اینترنت اشیا در صنایع مختلف امری ضروری است چنانکه صنایع پیشرو در دنیا و حتی ایران در حال پیاده‌سازی آن می‌باشند. با گسترش زیرساخت‌های این تکنولوژی چالش‌های آن هم زیاد می‌شود. حملات سایبری یکی از چالش‌های بسیار مهم در این حوزه می‌باشد طوری که حتی اگر قوی‌ترین زیرساخت‌ها در این صنایع پیاده‌شود ولی به ایجاد سیستم‌های مقابله با این حملات توجه نشود نه تنها کارایی سیستم بالا نمی‌رود بلکه ممکن است باعث اختلال در فرآیند شود. به همین منظور در این مقاله می‌خواهیم یکی از روش‌های مقابله و تشخیص نفوذ هوشمند در حوزه امنیت سایبری را پیاده‌سازی کنیم. برای رسیدن به این سیستم روش‌های متفاوتی وجود دارد ولی استفاده از روش‌های آموزش ماشین و به‌ویژه شبکه عصبی امروزه یکی از روش‌های سریع و دقیق در این حوزه است. به همین منظور در این مقاله برای پیاده‌سازی سیستم IDS از شبکه عصبی استفاده کردیم. علاوه بر این ضعف‌های شبکه عصبی را در حوزه آموزش با ترکیب الگوریتم‌های بهینه‌سازی رقابت امپریال (ICA) برطرف نموده و نشان داده‌ایم که می‌تواند کارایی سیستم IDS را بسیار بالا ببرد.

محتوا و روش‌ها

ساختار کلی و نمودار طرح پیشنهادی در شکل ۲ آمده است. مطابق شکل، در مرحله اول باید داده‌های سیستم پیشنهادی جمع‌آوری شود. این مقاله از داده‌های مجموعه KDD-CUP استفاده می‌کند. مرحله دوم، مربوط به پیش‌پردازش داده‌ها است، از جمله پاک کردن داده‌های مشابه، نرمال‌سازی داده‌ها، مهندسی ویژگی داده‌ها و حذف آن‌ها. سپس داده‌هایی که فشرده شده‌اند به دو دسته آموزشی (۸۰٪ داده) و آزمایشی (۲۰٪ داده) تقسیم می‌شوند. در این مقاله برای تشخیص نفوذ هوشمند چهار نوع حمله DOS, PROBE, R2L, U2R، چهار شبکه عصبی تشکیل می‌دهیم. هر کدام از این شبکه‌های عصبی دارای ۴۱ ورودی و یک خروجی است. تعداد ورودی‌های شبکه عصبی نیز معادل با تعداد ۴۱ ویژگی مربوط به مجموعه دادگان KDD-CUP می‌باشد. خروجی هر شبکه دارای دو حالت یک و صفر می‌باشد، که یک در این حالت بیانگر تشخیص حمله و صفر تشخیص حالت نرمال است. برای آموزش شبکه عصبی و تشکیل مدل می‌توان از روش سنتی پس انتشار (Back Propagation) استفاده کرد ولی این روش در نقاط بهینه محلی گرفتار شده و دارای دقت کافی نیست. در ادامه از دو روش PSO و ICA برای آموزش شبکه عصبی استفاده می‌کنیم. همان‌طور که در فلوجارت شکل ۲ (الف)، آمده است شبکه عصبی می‌تواند با استفاده از الگوریتم PSO آموزش داده‌شود. در ادامه برای افزایش دقت PSO استفاده از عملگر فازی پیشنهاد می‌شود. علاوه بر PSO، ICA نیز یک الگوریتم با دقت بالایی در حل مسائل بهینه‌سازی می‌باشد. به همین منظور برای افزایش سرعت و دقت IDS از الگوریتم ICA (شکل ۲ (ب)) در مقایسه الگوریتم PSO استفاده می‌نمائیم و نشان می‌دهیم که عملکرد بهتری نسبت به آن دارد.

الگوریتم ازدحام ذرات کلاسیک (CLASSICAL PSO)

در سال ۱۹۹۵ ابرهارت و کندی برای اولین بار PSO را به عنوان یک روش جستجوی نامشخص برای بهینه‌سازی عملکردی معرفی کردند. این الگوریتم از حرکت انبوه پرندگان جویای غذا الهام گرفته شده است. گروهی از پرندگان به طور تصادفی در فضا دنبال غذا می‌گردند. تنها یک تکه غذا در فضای جستجو وجود دارد. هر راه‌حل یک ذره نامیده می‌شود و دارای یک مقدار شایستگی است که توسط تابع شایستگی محاسبه می‌شود. هرچه ذره در فضای جستجو به هدف (غذا در مدل حرکت پرنده) نزدیکتر باشد، ارزش بیشتری دارد. همچنین هر ذره سرعتی دارد که حرکت ذره را هدایت می‌کند. هر ذره با پیروی از ذرات بهینه در وضعیت فعلی در فضای مسئله حرکت می‌کند. الگوریتم‌های بهینه‌سازی ازدحام ذرات از جمله الگوریتم‌های بهینه‌سازی تکاملی هستند. مهمترین مزیت این الگوریتم‌ها نسبت به سایر الگوریتم‌های بهینه‌سازی این است که به عملیات پیچیده و روابط ریاضی مانند مشتق و انتگرال نیاز ندارند [۲۰-۲۱]. این الگوریتم‌ها بر اساس فرآیندهای بیولوژیکی و مبادلات موجودات زنده (مانند مورچه‌ها، پرندگان، ژنتیک و غیره) یا ارتباطات و رفتارهای سیاسی-اجتماعی انسان (مانند الگوریتم‌های رقابت استعماری یا بهینه‌سازی مبتنی بر معلم-شاگرد) مدل‌سازی می‌شوند. [۲۲-۲۳]. الگوریتم PSO نیز بر اساس جستجوی زیستگاه‌های مناسب توسط پرندگان مدل‌سازی شده است. این الگوریتم سال ۱۹۹۵ با مطالعه مشترک ابرهارت و کندی بر اساس حرکت پرندگان و ماهی‌ها و دو اصل حیات مصنوعی و تکامل ارائه و ابداع شد. مانند سایر الگوریتم‌های تکاملی، این الگوریتم نیز با مجموعه‌ای از ذرات یک ماتریس با موقعیت کاملاً تصادفی شروع می‌شود. هر ذره در این ماتریس یک پرنده نامیده می‌شود و این پرندگان می‌توانند در فضای n ام پرواز کنند (n تعداد متغیرهای مسئله بهینه‌سازی است). در هر مرحله شرایط جدید آن‌ها بر اساس تجربیات شخصی گذشته و موقعیت همسایگان‌شان به‌روزرسانی می‌شود. قدرت هر ذره از این مجموعه از پرندگان با بردار زیر تعریف می‌شود [۲۴-۲۵]:

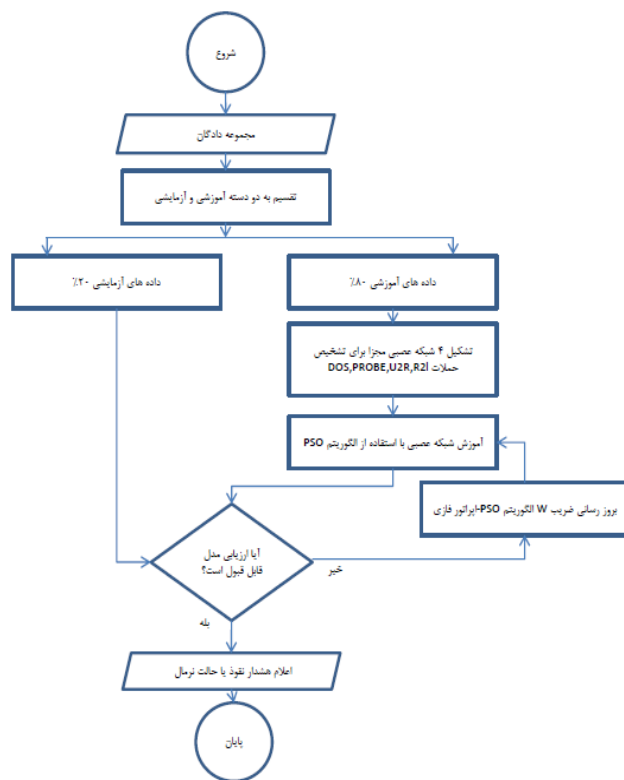
$$X_i = [X_{i1}, X_{i2}, \dots, X_{in}]^T \in S \quad (1)$$

در اینجا S فضای جستجو و X_i موقعیت هر پرنده در تکرار الگوریتم i است. هر ذره در هر مرحله یک سرعت دارد. بنابراین، بردار سرعت همه ذرات با رابطه ۲ تعریف می‌شود [۲۶-۲۷]:

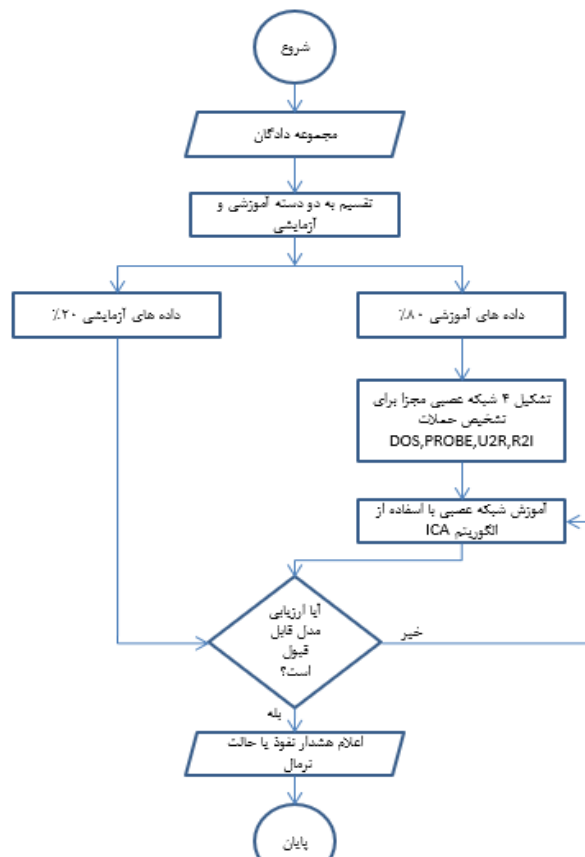
$$V_i = [V_{i1}, V_{i2}, \dots, V_{in}]^T \in S \quad (2)$$

بهترین موقعیت شخصی که هر پرنده از ابتدا تا مرحله i دارد بهترین موقعیت شخصی نامیده می‌شود و برای همه ذرات با بردار زیر در هر مرحله تعریف می‌شود [۲۳-۲۵]:

$$P_i = [P_{i1}, P_{i2}, \dots, P_{in}]^T \in S \quad (3)$$

(الف)

(ب)

شکل ۲: چارچوب کلی تشخیص حمله (الف) با استفاده از الگوریتم PSO مبتنی بر شبکه عصبی، (ب) با استفاده از الگوریتم ICA مبتنی بر شبکه عصبی

بر اساس روابط و تعاریفی که در بالا توضیح داده شد، سرعت هر پرند در هر مرحله از تکرار با رابطه زیر محاسبه و به روز می شود [۲۵-۲۳]:

$$\vec{v}_i^{k+1} = w\vec{v}_i^k + c_1r_1 \times (\vec{p}_i - \vec{x}_i^k) + c_2r_2 \times (\vec{p}_g - \vec{x}_i^k) \quad (4)$$

$$\vec{x}_i^{k+1} = \vec{v}_i^{k+1} + \vec{x}_i^k \quad (5)$$

در اینجا سرعت به روز شده ذره به ترتیب در تکرار $k+1$ و سرعت و موقعیت قبلی ذره است. علاوه بر این، بهترین موقعیت ذره I ام و موقعیت ذره ای که بهترین موقعیت شخصی را در بین پرندگان دارد نشان می دهد. در اینجا c_1 و c_2 ضرایب ثابت هستند و معمولاً ۲ است. ضریب w به عنوان ضریب وزن اینرسی شناخته می شود. r_1 و r_2 دو عدد تصادفی بین صفر و یک هستند که به الگوی جستجو ماهیت تصادفی می دهند.

قوانین فازی تشخیص ضریب اینرسی W

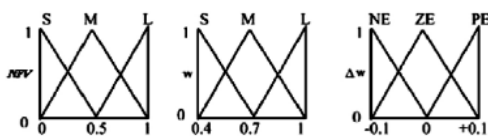
ضریب وزن w در مرحله فعلی تاثیر زیادی بر سرعت هر پرند دارد، بنابراین افزایش این ضریب باعث افزایش سرعت می شود. چون فرض بر این است که در رابطه شماره ۵، مقدار هر جابجایی یک است، بنابراین هرچه سرعت بیشتر باشد، جابجایی ذرات در یک مرحله بیشتر می شود و در نتیجه فضای جستجو زیاد و از دقت آن کاسته می شود. برعکس این قضیه نیز صادق است. از این رو در انتخاب این ذره باید مقدار تعادل مناسبی در نظر گرفته شود. در این مقاله این تعادل با استفاده از قواعد و اگرهای فازی انجام شده است. بهترین انتخاب این است که ضریب w را با استفاده از منطق فازی یا نزدیک یا دور بودن G_{best} از هر مرحله از G_{best} مورد نظر مطابقت دهیم. بنابراین مقادیر w و NFV که در زیر تعریف شده اند، ورودی های موتور استنتاج فازی هستند و خروجی آن Δw است [۲۶-۲۷].

در این مقاله توصیه می شود که توابع عضویت مثلثی طوری انتخاب شوند که دارای سه حالت باشند:

بزرگ یا L ، کوچک یا S ، متوسط یا M . همچنین خروجی های مدل فازی، همان طور که در جدول ۱ آمده است، دارای سه مقدار $PE(+0.1)$ ، $NE(-0.1)$ یا $ZE(0)$ هستند. طبق جدول ۱، ممکن است بر اساس مقادیر مختلف NFV و w نه حالت رخ دهد. اگر هم NFV و هم w کوچک باشند، نیازی به تغییر w نیست زیرا از یک طرف G_{best} به سطح بهینه رسیده است و از طرف دیگر نمی توان w را آنقدر کاهش داد که از حد قابل تغییر فراتر رفت، اگر NFV کم و w متوسط باشد، باز هم می توانیم w را ۰٫۱ کاهش دهیم تا دقت جستجو افزایش یابد. اگر NFV کم باشد و w بالا باشد، می توانیم w را به اندازه قبل ۰٫۱ کاهش دهیم. رابطه بین ورودی ها و خروجی ها در جدول ۱ نشان داده شده است. توابع عضویت مثلثی نیز در شکل ۳ آورده شده است. از این توابع برای دریافت متغیرهای ورودی و خروجی استفاده می شود.

جدول ۱: قوانین فازی متغیرهای ورودی و خروجی [۲۶-۲۷]

Δw		w		
		S	M	L
NFV	S	ZE	NE	NE
	M	PE	ZE	NE
	L	PE	ZE	NE

شکل ۳: توابع عضویت. [۲۶-۲۷]

الگوریتم رقابت امپریال (ICA)

در سال های اخیر، الگوریتم های فراابتکاری برای بهینه سازی مسائل مهندسی مورد استفاده قرار گرفته اند. این الگوریتم ها یا بر اساس پدیده های طبیعی (از قبیل کلونی مورچه ها و الگوریتم های پرندگان) یا نمونه ای از ارتباطات اجتماعی- انسانی (مانند الگوریتم های رقابت امپراتوری و الگوریتم های معلم- شاگرد) مدل سازی می شوند. مهمترین مزیت این الگوریتم ها سادگی و بی نیاز بودن آن ها به مسائل پیچیده ریاضی مانند مشتق و انتگرال است. الگوریتم رقابت امپریال (ICA) یک مدل سازی ریاضی مبتنی بر فرآیند تکامل اجتماعی- سیاسی است و برای بهینه سازی مسائل مهندسی استفاده می شود. این الگوریتم بر اساس ۳ اصل انقلاب، سیاست جذب و رقابت استعماری پایه گذاری شده است [۳۱-۲۸]. الگوریتم ICA، مانند سایر الگوریتم های تکاملی، از تعدادی افراد که جمعیت نامیده می شوند، شروع می شود که به هریک از این افراد "کشور" می گویند. تعدادی از بهترین عناصر جمعیت (معادل نخبگان در الگوریتم ژنتیک و ذره در تراکم ذرات) به عنوان امپریالیست انتخاب می شوند. بقیه جمعیت نیز مستعمره آن ها محسوب می شوند. استعمارگران بسته به

$$\omega^{k+1} = \omega^k + \Delta \omega \quad (6)$$

در اینجا FV_{min} سطح G_{best} در مرحله فعلی و FV_{max} یک عدد بسیار بزرگ است. معمولاً ضریب w باید بین ۰٫۹ تا ۰٫۴ باشد. از آنجا که تصحیح ضریب w در حین اجرای برنامه ممکن است در حال افزایش یا کاهش باشد، هر دو تصحیح مثبت و منفی برای این ضریب ضروری هستند. در این تحقیق عدد کوچکی با مقدار ۰٫۱ در نظر گرفته شده است که با ضریب w جمع و کم می شود.

$$\omega^{k+1} = \omega^k + \Delta \omega \quad (7)$$

در اینجا $w\Delta$ مقدار تصحیح مشابهی است و برابر با ± 1 است. البته گاهی اوقات مقدار صفر است که در چنین شرایطی وضعیت آن مطابق جدول ۱ پیشنهاد می شود. توجه داشته باشید که مقادیر G_{best} باید به صورت توابع عضویت بیان شوند تا مقدار بهینه وزن ضریب w به دست آید.

شکل ۴: مراحل کلی و روابط الگوریتم ICA [۲۸-۳۱]

در الگوریتم کلاسیک ICA، β یک پارامتر ثابت است. در این مقاله، ما برتی بهبود کارایی ICA، مقدار ثابت β را در مرحله دوم با معادله خطی به صورت زیر انتخاب می‌کنیم:

$$\beta = \beta_0 * ITER \max / ITER \quad \text{where } \beta_0 = 2 \quad (8)$$

در ابتدای اجرای الگوریتم، β بزرگ است و فضای جستجو افزایش می‌یابد. در ادامه اجرای الگوریتم این ضریب کوچکتر شده و دقت جستجو افزایش می‌یابد.

تابع هدف

در این تحقیق، برای مدل‌سازی سیستم تشخیص حمله و ناهنجاری‌ها، از ساختار شبکه عصبی پرسپترون تک‌لایه استفاده کردیم. علاوه بر این، ما شبکه عصبی را با استفاده از الگوریتم‌های BP، الگوریتم‌های کلاسیک PSO، FPSO (فازی)، و الگوریتم ICA آموزش دادیم. همچنین طبق فرمول زیر از تابع سیگموئید به عنوان آخرین لایه شبکه عصبی استفاده کردیم.

$$a(z) = \frac{1}{1 + \exp(-z)} \quad (9)$$

دقت مدل پیشنهادی بر اساس تشخیص صحیح مدل به دست آمده توسط شبکه عصبی و با رابطه زیر محاسبه می‌شود:

$$\omega^{k+1} = \omega^k + \Delta \omega \quad (10)$$

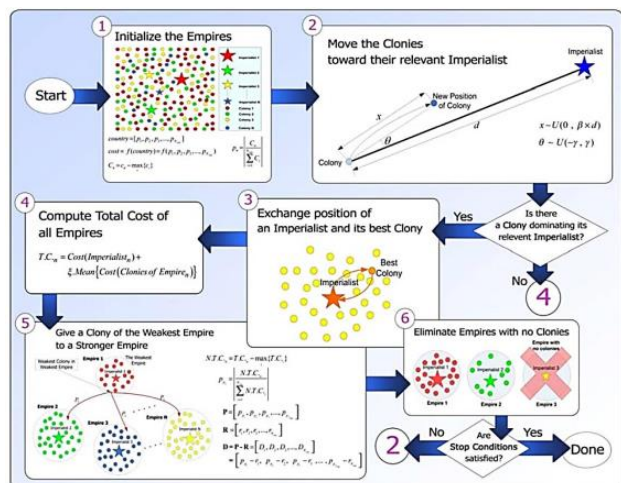
چون الگوریتم پرنده ذاتاً تابع هدف را به حداقل می‌رساند، تابع زیر باید برای افزایش دقت تابع هدف تعریف شود:

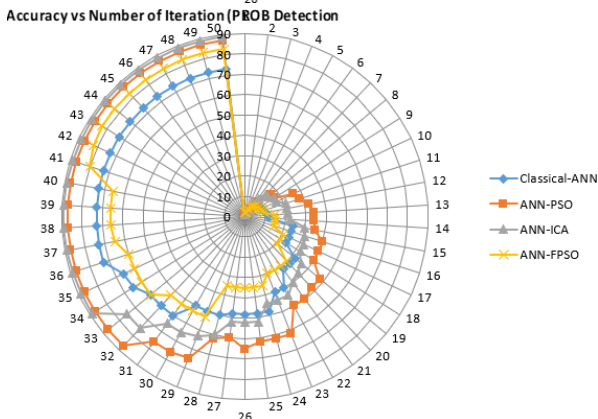
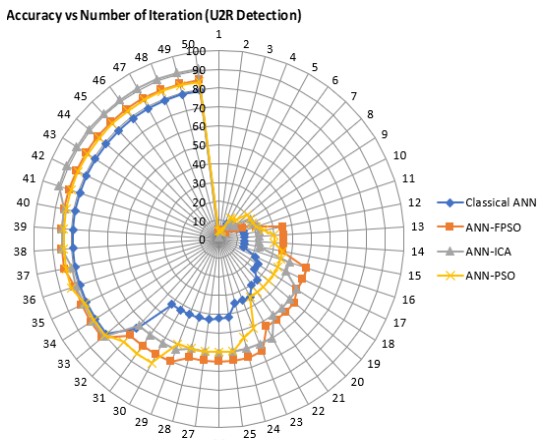
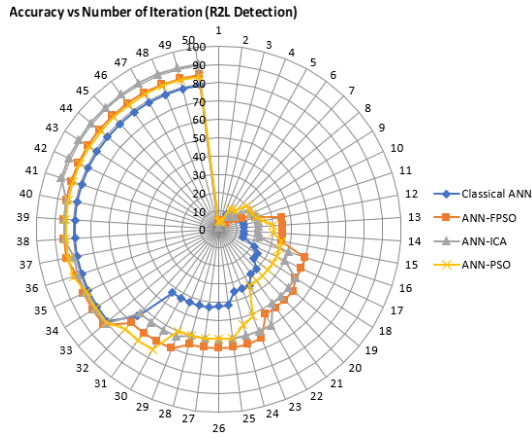
$$\text{تابع هدف} = - \left(\frac{TP+TN}{TP+TN+FP+FN} \right) \quad (11)$$

نتیجه‌گیری و بحث

همان‌طور که در بخش قبل ذکر شد شبکه عصبی کلاسیک در نقاط بهینه محلی گرفتار شده و برای مدل‌سازی سیستم تشخیص هوشمند از دقت کافی برخوردار نمی‌باشد. به همین منظور ما در اینجا از الگوریتم ICA برای آموزش شبکه عصبی استفاده نمودیم تا علاوه بر افزایش دقت، سرعت تشخیص نفوذ را نیز بهبود دهیم. در ادامه برای ارزیابی مدل پیشنهادی خروجی به دست آمده را با شبکه عصبی کلاسیک و شبکه عصبی مبتنی بر آموزش با استفاده از PSO مقایسه نمودیم. شکل ۵ سطح دقت را برای روش‌های مختلف آموزش شبکه عصبی نشان می‌دهد. در اینجا فرض می‌کنیم که حداکثر تکرار برابر با ۵۰ و همچنین تعداد ذرات

قدرت خود، این مستعمرات را در یک فرآیند خاص ترسیم می‌کنند. قدرت کل هر جمهوری به اجزای تشکیل دهنده آن، دولت امپریالیستی (به عنوان هسته مرکزی) و مستعمرات آن بستگی دارد. از دیدگاه محاسبات ریاضی، کل قدرت دولت امپریالیستی، به علاوه درصدی از میانگین قدرت مستعمرات آن قدرت امپراتوری را شکل می‌دهد [۳۱-۲۸]. در مرحله دوم کشور شاهنشاهی تلاش می‌کند کشور استعماری را وابسته به فرهنگ و آداب و رسوم آن کشور کند که به این امر تابع جذب می‌گویند. کشور استعمارگر از رویه خاصی برای استعمار دیگر کشورها استفاده می‌کند. در مرحله سوم، طبق روال طبیعی، ممکن است برخی از کشورهای استعمار شده انقلاب کنند و بتوانند قدرت امپراتوری را به دست گیرند. پس از اعمال توابع جذب و انقلاب برای هر کشور، مجدداً تابع هزینه برای هر یک از مستعمرات محاسبه می‌شود. در این مرحله اگر برای هر یک از امپراتوری عملکرد هدف استعماری بهتر از امپراتوری‌ها باشد، تغییرات در هر دو کشور انجام می‌شود. پس از این عملیات، بهترین پاسخ برای همه امپراتوری‌ها و مقدار همه کشورهای استعماری به عنوان بهترین پاسخ و مقدار فعلی در این تکرار الگوریتم ذخیره می‌شود [۳۱-۲۸]. حال اگر مقدار تابع هدف پاسخ فعلی کیفیت بهتری نسبت به بهترین مقدار عدد به دست آمده قبلی داشته باشد، پاسخ جدید و مقدار جدید جایگزین پاسخ قبلی می‌شود. از طرف دیگر، باید توجه داشت که پس از پایان الگوریتم، این پاسخ و مقدار به عنوان پاسخ مسئله ارائه می‌شود. در مرحله چهارم، مجموع عملکرد امپریالیست به اضافه ضریب میانگین توابع هدف مستعمرات آن به عنوان کل قدرت یک امپراتوری تعریف می‌شود. توجه به این نکته ضروری است که این ضریب به کاربر اجازه می‌دهد تا تأثیر امپریالیستی یا میانگین دولت‌های استعماری را بر قدرت نهایی هر امپراتوری تعیین کند. همچنین در جریان رقابت استعماری که مبتنی بر مقایسه قدرت امپراتوری‌هاست، ضعیف‌ترین عضو از ضعیف‌ترین امپراتوری انتخاب و به یکی از امپراتوری‌های دیگر منتقل می‌شود. لازم به ذکر است که اگر یک امپراتوری هیچ کشور استعماری نداشته باشد، دولت امپراتوری آن به یک دولت استعماری تبدیل شده و به یکی از امپراتوری‌ها منتقل می‌شود [۳۱-۲۸]. شکل زیر مراحل و روابط پیاده‌سازی این الگوریتم را نمایش می‌دهد:

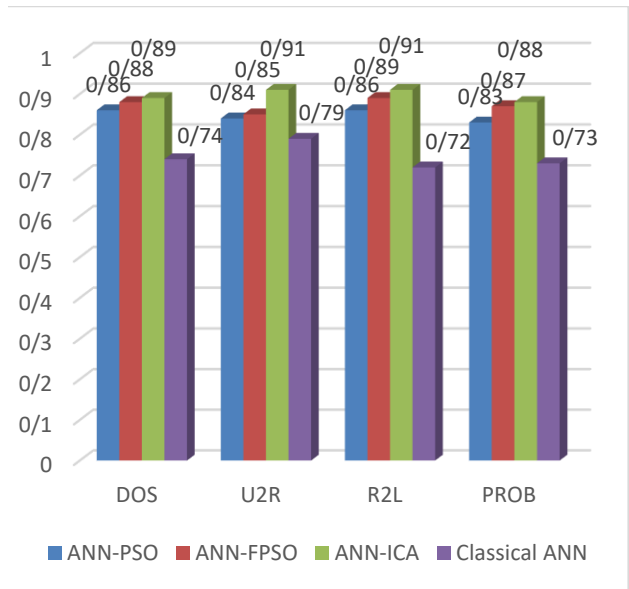

شکل ۶: مشخصه همگرایی روش پیشنهادی در تشخیص حملات مختلف

سرانجام، در شکل ۷، دقت الگوریتم‌های PSO و ICA را پس از اجرای ۲۰ برنامه برای شناسایی حملات DOS نشان می‌دهیم. طبق شکل، الگوریتم ICA نسبت به الگوریتم PSO قابل اعتمادتر است به این دلیل که در اجراهای مختلف، پاسخ‌های نسبتاً یکسانی را ارائه می‌دهد.

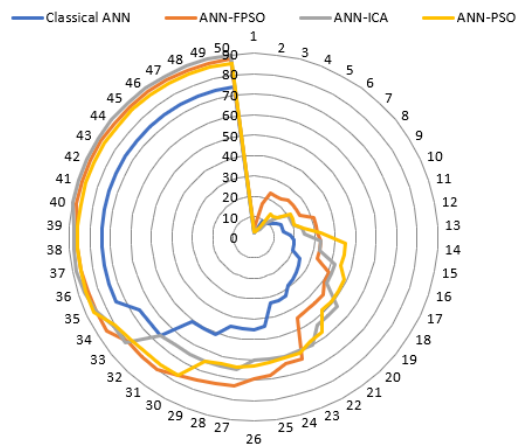
برای PSO و ICA به ترتیب برابر با ۴۰ و ۲۰ است. مطابق شکل، آموزش شبکه عصبی با الگوریتم کلاسیک PSO بسیار بهینه‌تر از آموزش با الگوریتم BP است. علاوه بر این، همان‌طور که انتظار می‌رفت، الگوریتم کلاسیک PSO در نقطه بهینه محلی درگیر شد و ترکیب FPSO پاسخ دقیق‌تری را ارائه داد. همانگونه که در شکل دیده می‌شود الگوریتم ICA نیز می‌تواند عملکرد بهتری نسبت به PSO و شبکه عصبی کلاسیک از منظر گرفتار شدن در نقاط بهینه محلی داشته باشد.

شکل ۵: دقت الگوریتم‌های مختلف یادگیری ماشین

شکل ۶، سرعت همگرایی الگوریتم‌های مختلف در تکرار الگوریتم برای تشخیص حملات مختلف را نشان می‌دهد. همان‌طور که در شکل قابل مشاهده است، الگوریتم ICA علاوه بر دقت بسیار بالا، سرعت همگرایی بهتری نیز دارد. بنابراین، این الگوریتم الگوریتمی بسیار بهینه برای افزایش دقت و سرعت تشخیص حمله است.

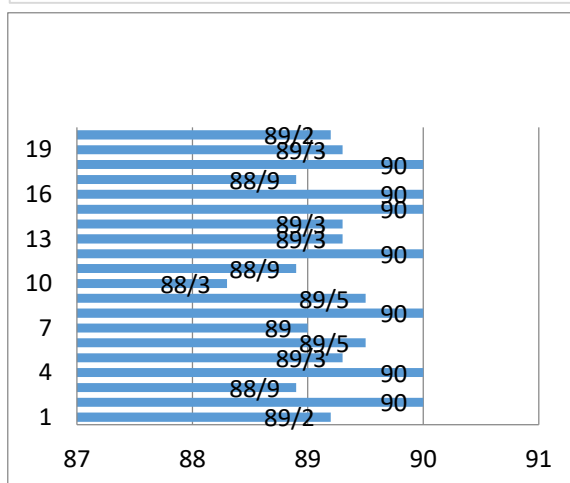
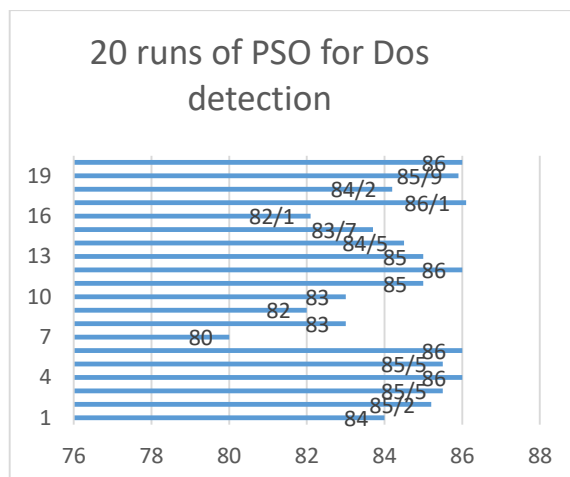
Accuracy vs Number of Iteration (Dos Detection)

References

- 1- Hasan, Mahmudul, et al. "Attack and anomaly detection in IoT sensors in IoT sites using machine learning approaches." *Internet of Things 7* (2019): 100059.
- 2- Kotenko, Igor, et al. "Attack detection in IoT critical infrastructures: a machine learning and big data processing approach." *2019 27th Euromicro International Conference on Parallel, Distributed and Network-Based Processing (PDP)*. IEEE, 2019.
- 3- Foley, John, Naghmeh Moradpoor, and Henry Ochen. "Employing a Machine Learning Approach to Detect Combined Internet of Things Attacks against Two Objective Functions Using a Novel Dataset." *Security and Communication Networks 2020* (2020).
- 4- Doshi, Rohan, Noah Apthorpe, and Nick Feamster. "Machine learning ddos detection for consumer internet of things devices." *2018 IEEE Security and Privacy Workshops (SPW)*. IEEE, 2018.
- 5- Syed, Naeem Firdous, et al. "Denial of service attack detection through machine learning for the IoT." *Journal of Information and Telecommunication* (2020): 1-22.
- 6- Radi, Sanaz Amirmokhtar, and Sajjad Shokouhyar. "Toward consumer perception of cellphones sustainability: A social media banalytics." *Sustainable Production and Consumption 25* (2021): 217-233.
- 7- Shokouhyar, Sajjad, Ehsan Taati, and Sara Zolfaghari. "The Effect of Drivers' Demographic Characteristics on Road Accidents in Different Seasons Using Data Mining." *Promet-Traffic&Transportation 29.6* (2017): 555-567.
- 8- Arabi, Mahsa, Saeed Mansour, and Sajjad Shokouhyar. "Optimizing a warranty-based sustainable product service system using game theory." *International Journal of Sustainable Engineering 11.5* (2018): 330-341.
- 9- Shokouhyar, Sajjad, Mohammad Reza Seddigh, and Farhad Panahifar. "Impact of big data analytics capabilities on supply chain sustainability: A case study of Iran." *World Journal of Science, Technology and Sustainable Development* (2020).
- 10- Manimurugan, S., et al. "Effective Attack Detection in Internet of Medical Things Smart Environment Using a Deep Belief Neural Network." *IEEE Access 8* (2020): 77396-77404.
- 11- Latif, Shahid, et al. "A Novel Attack Detection Scheme for the Industrial Internet of Things Using a Lightweight Random Neural Network." *IEEE Access 8* (2020): 89337-89350.
- 12- Nia, Masoud Ramezani, and Sajjad Shokouhyar. "Analyzing the effects of visual aesthetic of Web pages on users' responses in online retailing using the VisAWI method." *Journal of Research in Interactive Marketing* (2020).
- 13- Shokouhyar, Sajjad, Seed Mansour, and Behrooz Karimi. "Simulation-based optimization of ecological leasing: a step toward extended producer responsibility (EPR)." *The International Journal of Advanced Manufacturing Technology 66.1* (2013): 159-169.
- 14- Sharifi, Zahra, and Sajjad Shokouhyar. "Promoting consumer's attitude toward refurbished mobile phones: A social media analytics approach." *Resources, Conservation and Recycling 167* (2021): 105398.

شکل ۷: دقت اجرای الگوریتم بالا ANN-PSO و پایین ICA

نتیجه

در این مقاله ما از الگوریتم بهینه‌سازی رقابت استعماری اصلاح‌شده برای آموزش شبکه عصبی استفاده کردیم تا یک سیستم تشخیص نفوذ هوشمند با دقت و سرعت بالا برای شبکه اینترنت اشیا طراحی و پیاده‌کنیم. در راستای ارزیابی مدل پیشنهادی آن را با شبکه عصبی کلاسیک و شبکه عصبی با آموزش توسط ICA و Fuzzy PSO مقایسه کردیم. نشان دادیم در مقایسه با آن‌ها سرعت بیشتری داشته و کمتر گرفتار نقطه بهینه محلی می‌گردد. در نهایت نشان دادیم این الگوریتم قدرتمند برای تشخیص حملات و ناهنجاری‌ها در ساختار اینترنت اشیا دارای دقت عملکرد ۹۰٪ می‌باشد در حالی که دقت ANN-PSO معادل ۸۶ درصد و دقت ANN-CLASSIC حدود ۷۵٪ می‌باشد.

- stability of slopes." *Engineering with Computers* 36.1 (2020): 325-344.
- 30- Qiao, Weibiao, Hossein Moayedi, and Loke Kok Foong. "Nature-inspired hybrid techniques of IWO, DA, ES, GA, and ICA, validated through a k-fold validation process predicting monthly natural gas consumption." *Energy and Buildings* (2020): 110023.
  - 31- Kaewwit, Chesada. "High accuracy EEG biometrics identification using ICA and AR model." *Journal of Information and Communication Technology* 16.2 (2020): 354-373.
  - 15- Alkronz, Eyad Sameh, et al. "Prediction of Whether Mushroom is Edible or Poisonous Using Back-propagation Neural Network." (2019).
  - 16- Wang, Weilin, et al. "Estimation of PM2.5 concentrations in China using a spatial back propagation neural network." *Scientific reports* 9.1 (2019): 1-10.
  - 17- Mohammadi, Farzaneh, et al. "Modelling and optimizing pyrene removal from the soil by phytoremediation using response surface methodology, artificial neural networks, and genetic algorithm." *Chemosphere* 237 (2019): 124486.
  - 18- Azimi, Yousef, Seyed Hasan Khoshrou, and Morteza Osanloo. "Prediction of blast induced ground vibration (BIGV) of quarry mining using hybrid genetic algorithm optimized artificial neural network." *Measurement* 147 (2019): 106874.
  - 19- Cai, Jianghui, et al. "A Novel Clustering Algorithm Based on DPC and PSO." *IEEE Access* 8 (2020): 88200-88214.
  - 20- Singh, Shakti, Prachi Chauhan, and Nirbhawjap Singh. "Capacity optimization of grid connected solar/fuel cell energy system using hybrid ABC-PSO algorithm." *International Journal of Hydrogen Energy* (2020).
  - 21- Devarasiddappa, D., M. Chandrasekaran, and R. Arunachalam. "Experimental investigation and parametric optimization for minimizing surface roughness during WEDM of Ti6Al4V alloy using modified TLBO algorithm." *Journal of the Brazilian Society of Mechanical Sciences and Engineering* 42.3 (2020): 1-18.
  - 22- Qiao, Weibiao, Hossein Moayedi, and Loke Kok Foong. "Nature-inspired hybrid techniques of IWO, DA, ES, GA, and ICA, validated through a k-fold validation process predicting monthly natural gas consumption." *Energy and Buildings* (2020): 110023.
  - 23- Prithi, S., and S. Sumathi. "LD2FA-PSO: A novel Learning Dynamic Deterministic Finite Automata with PSO algorithm for secured energy efficient routing in Wireless Sensor Network." *Ad Hoc Networks* 97 (2020): 102024.
  - 24- Kacimi, Mohand Akli, et al. "New mixed-coding PSO algorithm for a self-adaptive and automatic learning of Mamdani fuzzy rules." *Engineering Applications of Artificial Intelligence* 89 (2020): 103417.
  - 25- Jallal, Mohammed Ali, Samira Chabaa, and Abdelouhab Zeroual. "A novel deep neural network based on randomly occurring distributed delayed PSO algorithm for monitoring the energy produced by four dual-axis solar trackers." *Renewable Energy* 149 (2020): 1182-1196.
  - 26- Niknam, Taher, Ehsan Azadfarsani, and Masoud Jabbari. "A new hybrid evolutionary algorithm based on new fuzzy adaptive PSO and NM algorithms for distribution feeder reconfiguration." *Energy Conversion and Management* 54.1 (2012): 7-16.
  - 27- Niknam, Taher, Hassan Doagou Mojarrad, and Majid Nayeripour. "A new fuzzy adaptive particle swarm optimization for non-smooth economic dispatch." *Energy* 35.4 (2010): 1764-1778.
  - 28- Gao, Liuyang, et al. "Target Signal Extraction Method Based on Enhanced ICA with Reference." *Mathematical Problems in Engineering* 2019 (2019).
  - 29- Gao, Wei, et al. "A predictive model based on an optimized ANN combined with ICA for predicting the